

válogatás nélkül, az egész város közönsége részére. Jelenleg a szokol-
egyesület kezeli és a villamosközlekedés gyér és drága.

8. *Modern lakások építése.* Szuboticán ma modern lakás nem kap-
ható, ami van, foglalt. A szükséglet nagy. A szeptemberi számban
„Hogyan építkezzünk“ c. cikkünkben már jeleztük, hogy a lakástu-
lajdonjog telekkönyvezésének bevezetése előmozdítaná az építkezést.
Most ez a kérdés közvetlenül kedvező megoldás előtt áll. Beograd-
ban már épül egy ilyen bérpalota, melynek lakásait papíron előbb
eladták. Ez a példa talán követésre fog találni nálunk is, ahol egyéb-
ként a tőkebefektetési kedv egyelőre mintha teljesen megszűnt volna.

Ezek volnának Szubotica legegésőbb városrendészeti kérdései,
amelyekkel természetesen a sorozatot közelről sem merítettük ki.

Végezetül, elgondolkodva, hogy mi mindent kellene nálunk csinálni és mi mindent csinálnak másutt, eszünkbe jut Martialisnak 1900.
éves, de ma is időszerű kis verse: Két római polgár beszélget a gőz-
fürdőben:

„Mi jó e víz! Mily langyos és üde...
„Mit szólsz Néróhoz? Tüzei még égnek.
„Kérdem tőled: van-e a teremtésnek
„A zsarnoknál károsabb rübe?“

„Lepje el a sirjukat a rét füve,
„Legyen mevük átkozott földön s égen.
„Dögöljenek meg! De sokáig éljen
„A diktátorok építő-dühe!“

(Faludy György fordítása)

Farkas Ferenc

Az ifjúság védelmében

Remenyik Zsigmond be-
széde az American Le-
ague to Aid Young
Hungarian Emigrant
nevű egyesület new-
yorki estélyén.

Amirc vállalkoztam, nem a leg-
veszélytelenebb dolog. Megnyerni
a felnőttek gyűlekezetét egy olyan
cél érdekében, amely a serdülő if-
jak és a most még csak növekvő
gyermek megmentését és kimenté-
sét célozná egy olyan környezetből
és állapotból, amit éppen maguk a
felnőttek teremtettek és alakítottak.
— akárki megértheti, hogy
nem a legkönnyebb dolog.

Mert akárki mit is mond, ezt az
állapotot a világon, melynek ma
mi tanúi, szenvedői és áldozatai
vagyunk, bizony mi teremtettük,
kész és befejezett felnőttek. Mi kö-

zük van ehhez a világhoz a gye-
rekeknek és ifjaknak, vagy egyál-
talan lehet-e valami közük?

Bizony, nekünk személv szerint
aligha lehet ellene kifogásunk,
még akkor is nehezen, ha ügyes
kifogásokkal, siránkozással és jaj-
gatással, nyöszörgésekkel és viny-
nyogással tiltakozunk látszólag a
mai világ irtózatoss rendje ellen.
nyilván csak azért, hogy elhárít-
suk magunkról a gyanút. Mi te-
remtettük ezt a világot így ahogy
van, mi alakítottuk, mi falasztunk
azoknak a barbár mestereknek, ve-
zéreknek és örülteknek, akik esz-
telen tébolyukban és agyalágyvult
gonosz indulataik eredményeképen
felfordították ezt a világot. Ismét-
lem, mindegyikünket felelősség ter-
hel ezért a világért, mert hiszem
és vallom, hogy ezen a világon

mindenért mindenki felelős.

★

Odáig megyek a felelősség kérdésében és érzelmezésében, hogy hajlamos vagyok hinni és vallani, hogy igenis a mi közreműködésünk segítségével alakult és épült, formálódott és torzult ily rettenetes nyomorékká ez a világ. Vallom és vállalom is ezt a felelősséget, természetesen irtózatosszégyennel és mardosó bűntudattal. De vajjon van-e jogunk az emberiség jelentős hányadát abba a helyzetbe kényszeríteni, ami — hogy így mondjam, — a mi bőrünkre készült, a mi izlésünk szerint, a mi saját műheivünkben? Ezen még vitatkozni is alig érdeemes.

Ahogy szemlélem az ifiúságot, azokat akiknek már sarjad a tudata, vagy akár azokat, akikben még alig jelentkezik az eszmélet, látom, hogy bizony nem sok közösseget vállalnak ezzel a világgal. Mondhatnánk azt is, hogy értelmetlenül és idegenül mozognak ebben a rémes környezetben. Vak babonák útvesztőiben, irtózatosszégyenyek labirintusaiban és örültek rikkoltzásától hangos szakadékokban.

Egyben ki kell jelentenem, hogy alig tudok különbséget tenni kiüldözött és egyszerűen csak üldözött ifjak és lányok között. Szeretném felvetni a kérdést, és szeretnék választ is kapni felvetett kérdéseimre, hogy egyáltalán kiknek a megmentésére vállalkozunk minden elhatározásunkkal és rendelkezésünkre álló eszközeinkkel. Azt hiszem, a legelfogultabb és legnártoskodóbb és egyben talán legészerejhajlóbb munkát vállalnánk, ha csak azcoknak az ifiaknak, lányoknak és gyermekeknek a rettenetes jelenje és bizonytalan, kilátástalan jövője nyugtalanítana bennünket, akiket alávaló módon csak azért üldöznek, csak azért ítélnék embertelen sorsra és csak

azért fosztanak meg törvénytelen törvényekkel az emberhez méltó élet legelemibb jussától, mert zsidók.

★

Az én felfogásom ebben a kérdésben nem lehet ily egvoldalú. Én már úgy szemlélem ezt a rettenetes világot, hogy az üldözött zsidók mellé helyezem, és veszem védelmembe azokat a millió számra létező, szintén embertelen sorsra ítélt, kilátástalan jövő előtt álló egyéb fajúakat és vallásúakat is akiknek egyetlen bűnük ezen a világon, hogy nem születtek palotában, vagy biztos polgári otthonban, hanem nyomorult munkás-lakásban, vagy paraszt viskóban. Mennyivel jobb és biztosabb, kérdem, mennyivel kilátásosabb és kecsegtetőbb egy szegény munkás, vagy paraszt gyermekének az élete és jövője, mint egy szegény zsidó gyereké? Miféle előnyt rejteget magában, mondjuk az a tény, hogy a világ bizonyos részein keresztény román vagy keresztény szerb, vagy keresztény szlovák, vagy keresztény magyar az a szegény gyermek, vgy pedig zsidó ha szegény?

Szeretném, ha arra mutatnánk hajlandóságot, hogy tekintet nélkül vallási és faji részrehajlásra, úgy tekintenénk az egész világ ifjuságát, különösen bizonyos helyeken, mint akiknek a megmentése legelemibb kötelességünk. Bizony, benne van a hajlandóság, hogy ne tudják különbséget tenni ember és ember között azon az alapon, hogy miféle fajtájú, vagy miféle vallású az illető. Én csak elnyomottakat látok, megfélemlítetteket és megalázottakat, zsidók, keresztények, magyarok, németek és csehek között, milliórvira menő üldözötteket és megalázottakat és ezeket mind testvéremnek érzem és tudom. Ezeknek a megmentésére ajánlom fel ha elfogadják, minden erőmet és képességemet.